

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України», Указ Президента України № 447/2021 (2021) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>

Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р (2020) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>

Україна доєдналася до міжнародної інноваційної програми «Трансформація цифрової педагогіки». (2022, 13 жовтня). МОН України. <https://mon.gov.ua/ua/news/ukrayina-doyednalasya-do-mizhnarodnoyi-innovacijnoyi-programi-transformaciya-cifrovoyi-pedagogiki>

Україна долучилася до Програми «Цифрова Європа»: що це означає. (2022, 5 вересня). Міністерство цифрової трансформації України. <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-doluchylasya-do-prohramy-tsyfrova-ievropa-shcho-tse-oznachaie>

Шкарлет, С. (Ред.). (2022). Освіта України в умовах воєнного стану : інформаційно-аналітичний збірник. МОН України, ДНУ «Інститут освітньої аналітики». <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

Шпарик, О. (2021). Концептуальні засади цифрової трансформації освіти: європейський та американський дискурс. Український педагогічний журнал, (4), 65–76. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-65-76>

III.2.5. Компетентісно-орієнтоване навчання в Україні: виклики та перспективи

О.З. Глушко

Українська освіта пройшла довгий шлях від актуалізації та до реалізації ідеї компетентісно-орієнтованого навчання на рівні базової школи. В першу чергу вона була розроблена й закладена на законодавчому рівні (концепції, закони, стандарти), що в подальшому дозволило її втілити в освітню практику. Здобутком стала концептуалізація ідеї. Компетентність в українському освітньому просторі трактується як динамічне поєднання знань, умінь, навичок, цінностей та ставлення. Ключові компетентності – це ті компетентності, які спрямовані на підтримку особистісного розвитку, соціальної інклюзії, активного громадянства, сприяють можливостям працевлаштування та ефективному кар'єрному зростанню (Нова українська школа, 2016, с. 10).

Міністерство освіти і науки у 2016 р. розпочало реформу під назвою «Нова українська школа», спрямовану на модернізацію шкільної освіти України. Нова українська школа (НУШ) це системна, інноваційна реформа, спрямована зокрема на оновлення змісту освіти. Відповідно до концепції Нової української школи, ідея компетентісно-орієнтованого навчання є ключовою. Формування ключових і наскрізних компетентностей визначено як один з найважливіших складників освітнього розвитку особистості. Наголошено, що школа має надавати учням не тільки знання, а й уміння та практичні навички, необхідних для успішної самореалізації, з подальшим їх застосовуванням у повсякденному та професійному житті.

У концепції НУШ було визначено такі ключові компетентності: спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; інформаційно-цифрова компетентність; компетентності в природничих науках та технологіях; уміння вчитися впродовж життя; соціальні та громадські компетентності; підприємливість; обізнаність та самовираження у сфері культури; екологічна грамотність і здорове життя (Нова українська школа, 2016, с. 11). Отже, в системі загальної середньої освіти України, чітко викристалізувалась тенденція трансформації знаннявої парадигми освіти на компетентнісну (Глушко, 2016, с. 8).

Відповідно до втілення реформи НУШ в шкільну освіту, була розроблена Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року та затверджений покроковий план заходів із запровадження (розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2016 р. № 988-р «Про затвердження плану заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (Кабінет Міністрів України, 2017). Метою Концепції було визначено забезпечення проведення системної реформи загальної середньої освіти, яка передбачала перехід до 12-річної середньої школи із трирічною профільною школою академічного або професійного спрямування. Серед окреслених напрямів реформування, – оновлення змісту освіти, що дозволить учневі набути ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації (Кабінет міністрів України, 2016; Нова українська школа, 2016).

На важливості компетентнісного навчання акцентовано у всіх сучасних ключових документах з освіти, а саме: у Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2016), у Законі «Про освіту» (2017), у Державному стандарті початкової освіти (2018), у Державному стандарті загальної середньої освіти (2020), у Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року (2021), у типових освітніх програмах тощо. Наразі, проєкт Державного стандарту профільної середньої освіти знаходиться на рівні громадського обговорення з науковою та професійною спільнотою.

У Законі України «Про освіту» (2017) зазначено, що компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. Було визначено загальні та ключові компетентності, які необхідні для кожній людині для власної реалізації. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння як: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку, критичне та системне мислення, здатність обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння керувати емоціями, приймати рішення, здатність співпрацювати з іншими людьми тощо (Закон України «Про освіту», 2017).

У Державному стандарті початкової освіти (2018) зазначено, що метою початкової освіти є «всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь...». Відповідно до компетентнісного підходу було визначено наступні ключові компетентності: 1) вільне володіння державною мовою, 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, 3) математична компетентність, 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, 5) інноваційність, 6) екологічна компетентність, 7) інформаційно-комунікаційна компетентність, 8) навчання протягом життя, 9) громадянські та соціальні компетентності (Кабінет Міністрів України, 2018).

На думку науковців у початковій школі найбільш доступними для опанування учнями є предметні компетентності. Вони визначаються як сукупність знань, умінь та характерних рис у межах конкретного предмета (Онопрієнко, 2023). Маємо зазначити, що компетентнісний підхід передбачає спрямованість процесу навчання на набуття учнями системи компетентностей, зокрема предметних і ключових. Особливість цього підходу полягає в зосередженості на формуванні в особистості ключових компетентностей. При цьому, як справедливо наголошує О. Пометун, добір та структурування змісту освіти відповідно до компетентнісного підходу зумовлюється принципами, спрямованими «на кінцевий результат освітнього процесу – набуття учнем компетентностей» (Пометун, 2004).

Реформа «Нова українська школа», як пілотний проєкт почала діяти у школах України з 2017 р. Наразі, з 2018 р. – стартувала її реалізація у початковій школі (1 класи), а з 2022 р. відбувся перехід у середню школу (5 класи). Імплементация її положень в освітню практику сприяє розвитку якісної освіти та компетентнісно-орієнтованого навчання, формуванню та розвитку «soft skills».

У 2020 р. був затверджений Державний стандарт базової середньої освіти. Базова середня освіта має такі цикли, як адаптаційний (5–6 класи) та базового предметного навчання (7–9 класи). Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів (від 30 вересня 2020 р. № 898), встановлено запровадження стандарту з 1 вересня 2022 р. для учнів, що навчаються за програмою 12-річної школи (Кабінет Міністрів, 2020). Варто зазначити, що в Україні оновлення державних стандартів відбувається вже втретє.

Питання стандартизації освіти в Україні та країнах зарубіжжя досліджувалися багатьма українськими науковцями, а саме: Т. Засекіною, В. Кременем, О. Локшиною, В. Луговим, О. Ляшенко, Ю. Мальованим, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, А. Сбруєвою, Ж. Талановою та ін.

У Законі України «Про освіту» зазначається, що стандарт освіти, зокрема визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти (Закон України «Про освіту», 2017).

Стандарт базової освіти базується на компетентнісному підході, який сприяє формуванню предметних і ключових компетентностей і вмінь, необхідних для успішної соціалізації та подальшого здобуття освіти. Стандарт синхронізується із переліком компетентностей, що зазначені у Законі «Про освіту» (2017), а також із компетентностями у Державному стандарті початкової освіти (2018).

У державному стандарті загальної середньої освіти (2020) визначено, що розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів та формування компетентностей, є метою базової середньої освіти. В оновленому стандарті, поняття «компетентність» трактується як набути у процесі навчання інтегрована здатність учня, що складається із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці (Кабінет Міністрів, 2020). Таке трактування поняття «компетентності», збігається з позицією Європейської комісії, що відображено у Європейській довідковій рамки ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018) щодо розуміння компетентності як комбінації знань, умінь, ставлень у визначеному контексті.

У стандарті визначено такі ключові компетентності: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою; здатність

спілкуватися іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність; підприємливість і фінансова грамотність.

Зазначені ключові компетентності передбачають такі вміння та навички:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння:

- здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі;
- здобувати та опрацьовувати інформацію з різних джерел у різних освітніх галузях і контекстах, критично осмислювати та використовувати її для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей;
- відповідально, усвідомлюючи цінність української мови як мови взаємодії на всій території держави, використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає вміння:

- здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі;
- здобувати і опрацьовувати інформацію з різних джерел, критично осмислювати її, використовувати в усній та письмовій комунікації для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей;
- відповідально використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження, спираючись на особливості міжкультурної комунікації та досвід комунікації державною мовою;

3) математична компетентність, що передбачає здатність розвивати і застосовувати математичні знання та методи для розв'язання широкого спектра проблем у повсякденному житті; моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичного апарату; усвідомлення ролі математичних знань і вмінь в особистому та суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування наукового світогляду; здатність і готовність застосовувати відповідний комплекс наукових знань і методологій для пояснення світу природи; набуття досвіду дослідження природи та формулювання доказових висновків на основі отриманої інформації; розуміння змін, зумовлених людською діяльністю; відповідальність за наслідки такої діяльності;

5) інноваційність, що передбачає здатність учня реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності;

8) навчання впродовж життя, що передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку; спроможність навчатися і працювати в колективі та самостійно, організовувати своє навчання, оцінювати його, ділитися його результатами з іншими, шукати підтримки, коли вона потрібна;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають:

- спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, критичне осмислення основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення їх впливу на світогляд громадянина та його самоідентифікацію;
- виявлення поваги до інших, толерантність, уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації; дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я; дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах; спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності;

10) культурна компетентність, що передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва;

11) підприємливість і фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, спроможність використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності; здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою; уміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність, тощо (Кабінет Міністрів, 2020).

У Державному стандарті поділ на предмети відсутній, натомість є освітні галузі (мовно-літературна; математична; природнича; технологічна; інформатична; соціальна і здоров'язбережувальна; громадянська та історична; мистецька; фізична культура). Зазначено, що не має такої освітньої галузі, яка б не формувала ключові компетентності. У документі окреслений компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі у формуванні ключових компетентностей. Отже, у змісті будь-якої освітньої галузі реалізовано складники всіх ключових компетентностей. Крім того, у Державному стандарті загальної середньої освіти визначено ключові компетентності, якими мають оволодіти учні після закінчення 5–6 класів, а також 7–9 класів, та наскрізні вміння.

Також, відповідно до нових державних стандартів були розроблені типові навчальні програми та плани для початкової освіти, для базової середньої освіти, ведеться робота щодо типової навчальної програми для профільної школи. Розподіл навчальних годин у базовому навчальному плані є рекомендований, а не обов'язковий, конкретно визначена мінімальна кількість годин для кожної освітньої галузі. Школа сама визначає, скільки годин мають вивчати учні кожну освітню галузь, але в межах рекомендованого діапазону, що був визначений у базовому навчальному плані.

Проаналізувавши стратегічні та концептуальні орієнтири компетентнісно-орієнтованого освіти в Україні, ми можемо констатувати, що вони згармонізовані з аналогічними процесами на рівні ЄС (табл. III.2.5.1).

Аналіз переліку та назв ключових компетентностей як у Європейській Рамці, так і в Законі України «Про освіту» засвідчує відповідну синхронізацію процесів, які відбувається в освітньому просторі країн ЄС і в Україні щодо компетентнісної освіти. Зокрема, у Концепції реформування середньої освіти «Нова українська школа», у Законі України «Про освіту», у Державному стандарті початкової і загальної осередньої освіти визначені ключові компетентності аналогічні до європейських.

Окремо хочемо зупинитися на стратегічних цілях розвитку цифрової компетентності в освітній сфері України. У 2021 році МОН України був підготовлений документ під назвою Проект «Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року» (Міністерство освіти і науки України, 2021). У ньому представлено комплексне, системне, стратегічне бачення цифрової трансформації освіти в Україні. У документі зазначено, що українська система освіти має забезпечувати формування цифрових компетентностей здобувачів освіти, педагогічних та науково-педагогічних працівників, оскільки в умовах сучасного розвитку суспільства, набуття цифрових компетентностей стає базовою потребою для кожної людини (Міністерство освіти і науки України, 2021).

Таблиця III.2.5.1

Порівняння переліку ключових компетентностей в Європейській довідковій рамці ключових компетентностей для навчання впродовж життя 2018 року та Законі України «Про освіту» 2017 року

ЄС	Україна
Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018 р.)	Закон України Про освіту (2017 р.)
Грамотність; Багатомовна компетентність; Математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії; Цифрова компетентність; Особистісна, соціальна та навчальна компетентність та (вміння вчитися); Громадянська компетентність; Підприємницька компетентність; Компетентність культурної обізнаності і самовираження.	Вільне володіння державною мовою; Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; Математична компетентність; Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; Інноваційність; Екологічна компетентність; Інформаційно-комунікаційна компетентність; Навчання впродовж життя; Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; Культурна компетентність; Підприємливість та фінансова грамотність; Інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Джерело: Council of the European Union, 2018.

Закон України «Про освіту», 2017.

Одним із головних завдань, на якому наголошено у Концепції, – це підвищення рівня володіння цифровими компетентностями педагогічними працівниками закладів освіти. Як бачимо, в умовах реформування української системи освіти, цифрова трансформація освіти, відіграє ключову роль. Цей процес корелюється із ключовими тенденціями, які характерні для освітніх систем країн ЄС. Таким чином, стратегічні цілі розвитку сектора освіти в Європейському Союзі, зокрема трансформація на компетентнісні засади, активізація формування цифрової компетентності у педагогічних працівників та в учнів, синхронізуються із тенденціями розвитку освіти в Україні (табл. III.2.5.2).

Таблиця III.2.5.2

Порівняльний аналіз формування ключових і трансверсальних / наскрізних компетентностей в Україні та ЄС

На стратегічному та законодавчому рівнях	На рівні школи	Практика застосування	Оцінювання результатів
Україна			
Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (2016); Закон «Про освіту» (2017); Державний стандарт початкової освіти (2018); Державний стандарт загальної середньої освіти (2020); Проєкт «Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року» (2021).	Типові навчальні програми для початкової школи; Типові навчальні програми для загальної середньої освіти; Типові навчальні програми для старшої школи.	Покращення практики застосування компетентнісного підходу. Впровадження нових методів або удосконалення вже існуючих (метод проєктів, метод мозкового штурму, метод «Велике коло», метод вирішення проблем, метод «Броунівський рух» тощо) і технологій навчання). Застосування різних методів оцінювання ключових компетентностей учнів.	На рівні школи постійно (система оцінювання навчальних досягнень учнів); Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється шляхом державної підсумкової атестації; Участь у TIMSS учні 4-х та 8-х кл. (2007); учні 8-х кл. (2011); Участь у PISA (Україна вперше взяла участь у 2018).
Європейський Союз			
Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018); Майбутнє освіти та навичок: освіта 2030 (2018);	Відповідно до національних програм та навчальних планів; Національні курикули ми шкільної освіти.	Удосконалення практики застосування компетентнісного підходу.	На рівні школи постійно (система оцінювання навчальних досягнень учнів); Національні оцінювання учнів (стандартизовані тести на національному, регіональному і шкільному рівні);

Європейська рамка особистісної, соціальної та вміння вчитися ключової компетентності (2020); Європейський проєкт щодо здобуття навичок з конкурентоспроможності, соціальної справедливості та стійкості (2020); Цифровий компас – 2030: європейський підхід до цифрового десятиліття (2021).	Навчальні програми для загальної середньої та професійно-технічної освіти МСКО 1; Навчальні програми для загальної середньої та професійно-технічної освіти МСКО 2; Навчальні програми для загальної середньої та професійно-технічної освіти МСКО 3.	Впровадження нових методів або удосконалення вже існуючих (метод проєктів, метод мозкового штурму, метод вирішення проблем, польові дослідження, індивідуальні проєкти та презентації, позакласні заходи. тощо) і технологій навчання; Застосування різноманітних методів оцінювання ключових і трансверсальних компетентностей учнів.	Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється шляхом випускних матрикуляційних іспитів; Міжнародне дослідження, що перевіряє навичку усвідомленого читання у 10-річних дітей (PIRLS); Міжнародне оцінювання якості знань учнів (PISA); Міжнародне дослідження якості математичної та природничо-наукової освіти (TIMSS) тощо.
--	---	---	---

В Україні відбувається заключний етап реформи Нова українська школа (НУШ), який передбачає запровадження профільної середньої освіти, розробку Державного стандарту профільної середньої освіти у процесі оновлення змісту старшої школи. Запровадження профільної середньої освіти – одна з пріоритетних цілей діяльності МОН України, НАПН України. Зокрема, відповідно до Стратегічного плану діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року «Освіта переможців» передбачається оновлення змісту профільної середньої освіти і моделей організації освітнього процесу (Стратегічний план, 2024). Таким чином успішне запровадження реформи профільної середньої школи сприятиме підвищенню якості загальної середньої освіти в Україні та подальшому процесу інтеграції національної системи освіти в європейський освітній простір.

Висновки

Відповідно до вимог глобалізованого суспільства знань у світі відбувається активний процес забезпечення доступу кожної людини до освіти протягом життя для безперервного навчання компетентностей.

У процесі дослідження, зроблено висновок, що сформульовані стратегічні цілі розвитку сектора освіти в ЄС, зокрема трансформація на компетентнісні засади, є орієнтирами розвитку освіти в Україні. В умовах оновлення змісту базової середньої освіти та переходу від знаннєвої до компетентнісної парадигми освіти, актуальним є осмислення теорії та освітніх практик, що застосовуються у зарубіжжі з досліджуваної проблеми.

Розкрито, що для подальшого реформування українського освітнього простору важливим є подальша синхронізація освіти зі стратегічними орієнтирами ЄС. В Україні, в освітніх документах, зокрема законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державних стандартах, Концепції «Нова українська школа», Концепції цифрової

трансформації освіти і науки на період до 2026 року акцентується увага на реформуванні освіти на компетентнісних засадах, що відповідає загальним тенденціям в сфері освітньої політики в ЄС та світі.

До викликів запровадження ключових і трансверсальних компетентностей в шкільну освіту України відносимо:

1. Не зважаючи на те, що освіта в Україні зазнала суттєвих втрат в умовах війни, навчальний процес у школах продовжується. Агресивна війна, яку веде РФ проти України має суттєвий негативний вплив на національну освіту, сповільнюючи хід освітніх реформ, зокрема ефективне впровадження компетентнісно-орієнтованого навчання.

2. Щоб відповісти на виклики майбутнього, школа має зосередитися крім ключових компетентностей, також на формуванні наскрізних (трансверсальних) компетентностей, відповідно враховуючи потреби, інтереси і здібності кожного учня, тобто застосовуючи підхід дитиноцентризму (орієнтація на потреби учня).

3. Потребує подальшого удосконалення система оцінювання навчальних результатів учнів, вимірювання рівня сформованості конкретних компетентностей (як ключових так і трансверсальних компетентностей). Валідні технології оцінювання набуття учнями ключових і трансверсальних компетентностей є однією із складних проблем, яка потребує вирішення в умовах запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті.

4. Ефективне навчання трансверсальних компетентностей передбачає розробку навчальних програм, які забезпечують практичне керівництво щодо методів, які вчителі можуть використовувати для інтеграції трансверсальних компетентностей у практику викладання і навчання. Потребують подальшої розробки методи вимірювання трансверсальних компетентностей вчителями.

5. Забезпечення впровадження оновлених методик особистісно і компетентнісно-орієнтованого навчання.

6. Важливість створення сучасного освітнього простору, який забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів ключовим і трансверсальним компетентностям.

Список використаних джерел

- Глушко, О. З. (2017). Європейський вектор освітніх реформ в Україні. Український педагогічний журнал, 2017, (4), 5–11. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710003>
- Глушко, О. (2023). Стратегічний та законодавчий рівні реформування змісту шкільної освіти на компетентнісних засадах у країнах ЄС. Український Педагогічний журнал, (4), 45–58. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-45-58>
- Глушко, О. (2023). Європейська рамка особистісної, соціальної та навчальної ключової компетентності (LIFECOMP): концептуальний вимір. Український Педагогічний журнал, (4), 35–45. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-35-45>
- Джурило, А. (2022). Європейські підходи до розроблення політики оцінювання шкіл як інструмент забезпечення якості. Український Педагогічний журнал, (3), 20–32. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-3-20-32>
- Закон України «Про освіту». (2017, 5 вересня), № 2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Кабінет міністрів України. (2016, 14 грудня). Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року (988-р). <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>

- Кабінет Міністрів України. (2017, 13 грудня). Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (903-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-p>
- Кабінет Міністрів України. (2018, 21 лютого). Про затвердження Державного стандарту початкової освіти (87). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12>
- Кабінет Міністрів України. (2020, 30 вересня). Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти (898). <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
- Локшина, О. І. (2009). Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія. К. : Богданова А. М.
- Локшина, О. (2019). Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя: оновлене бачення 2018 року. Український Педагогічний журнал, (3), 21–30. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-3-21-30>
- Луговий В.І., Таланова Ж.В. (2017). Особливості стандартизації професійної невищої і вищої освіти: теоретико-методологічний аспект. Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України, № 1 (94), 5–20.
- Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. (2016). Міністерство освіти і науки України, 34 с.
- Онопрієнко, О. В. (2021). Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Харків.
- Савченко, О. Я. (2015). Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник. Київ : Педагогічна думка.
- Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року «Освіта переможців» (2024). Міністер. освіти і науки України. Київ. <https://mon.gov.ua/ua/news/osvita-peremozhchiv-predstavlyayemo-strategichnij-plan-diyalnosti>
- Council of the European Union. (2018). Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance) (2018/C 189/01). *Official Journal of the European Union*, Vol. 61, 1–13. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7)

III.2.6. Перспективність зарубіжного досвіду для України в умовах модернізації національної освіти у галузі навчання іноземних мов

Н.В. Нікольська

Розвиток України як багатонаціональної держави, формування громадянського демократичного суспільства, відкритого стосовно іншим країнам, народам і культурам, трансформування загальної середньої освіти в умовах глобалізації суспільства потребує розроблення нових підходів до навчання підростаючого покоління у контексті відродження ідей національної та полікультурної освіти. Серед основних завдань, сформульованих перед сучасною освітою в Україні, постає підготовка молоді до життя у багатокультурному, глобалізованому суспільстві. Особливого значення у навчальній діяльності набуває формування вміння вести продуктивний діалог, у тому числі іноземною мовою, з представниками інших країн, культур, націй.